

Садашња економска криза у капиталистичким земљама разликује се од свих аналогних криза поред осталог и тиме је најдужа и најтрајнија. што

Стаљин, 1934.

Одржавање високог курса динара

Од почетка светског финансијског краха, НБС је доследна у примени једне макроекономске мере: одржавања високог курса динара у односу на евро, упркос огромном спољнотрговинском дефициту [\[1\]](#), при чему се троше девизне резерве интервенцијама на тржишту новца [\[2\]](#), да би грађани и држава уредно подмиривали дугове страним банкама у Србији. Садашњи, у односу на стварне могућности, превисоки стандард грађана је „колатерална штета“ распродаје финансијских резерви које су заоставштину генерација пре нас. Упркос доследним стручним критикама и лошим прогнозама

[\[3\]](#)

, финансијске власти Србије су остале сложне да потрошњу ових резерви наставе. Данијел Цвјетичанин и Бранко Драгаш су међу првима упозорили јавност да се први талас светске кризе неће осетити, али да ће у 2009. години доћи до банкрота Србије

[\[4\]](#)

. Стање српских финансија, јавне и приватне задужености је већ у прошлој години било застрашујуће. Тада су се појавили ови подаци:

6,092 милијарде евра је дуг државе,

9,352 милијарде евра су дужне фирме,

2,362 милијарде евра дугују банке [5].

НБС емитује све више новца, иако се држава већ претерано задуживала [6]. То је инфлација, у коју се можете уверити на сваком шалтеру и банкомату у Србији, кад примите несавијене новчанице и то све „А“ серије, често број за бројем. Ефекте инфлације Влада одлаже тако што разлику између номиналне вредности укупне новчане масе и укупног националног дохотка финансира из зајмова и продаје девизних резерви на финансијском тржишту. И тренутна фаза глобалне шпекулације чини да, привремено, огромне инфлаторне емисије кеша „гута“банкарски сектор да покрије губитке, па збуњеним економистима није јасно како у пракси имају појаву дефлације а не инфлације [7].

Друштвена својина на девизним резервама Србије и њихово трошене

НБС је од прошле године политиком одржавања високог динарског курса потрошила преко 1.4 милијарди евра [8]. Ове мере нису дале никаквог корисног ефекта, осим што је варљиво, успутно, одржавање стандарда грађана ове уверило да гласају за евроатлантске утописте на изборима 2008. године.

Девизне резерве су настале тако што је одмах након обарања Милошевића нови режим отерао четири главне српске инвестиционе банке у стечај [9]. „Четири банке у санацији - Беобанка, Југобанка, Београдска банка и Инвестбанка - дужне су да целокупну прикупљену нову девизну штедњу депонују у Народној банци Југославије“

[10]

.Профитна стопа штедно ороченог националног капитала је вишеструко мања него што би била профитна стопа истог капитала уложеног у производњу у Србији. Домаћа јавност не зна тачно како је распоређен њен финансијски капитал

[11]

(чаршија прича да је скоро 40% у Дојче банци). Проблем је у томе што на овај начин пасивизован капитал који је служио за инвестирање у домаћу производњу. Страни

капитал који је дошао у Србију уместо домаћег, скоро уопште не финансира производњу већ стандард грађана (углавном дајући потрошачке кредите, које грађани користе за непродуктивне трошкове - куповину аутомобила и станова). Овим путем се не омогућује домаћи привредни раст, него спољнотрговински дефицит и раст задужења државе и грађана према иностранству, јер се задужујемо страним капиталистима.

„Дугорочни програм економске стабилизације“ света и криза солвентности у Србији

Крах великих банака и финансијских установа на Западу је наводно уплашио српске штедише па је изгледало да су они повукли јесенас преко 600 милиона €. Тек недавно се испоставило да су у ствари још од августа до септембра стране банке повукле девизе у овом износу из Србије [12], иако су домаће финансијске власти без престанка водиле ванредно повољну политику по њихове интересе [13]. Ово је сасвим супротно од онога што раде рецимо САД и развијене земље ЕУ које су формално „узори“ нашим финансијским властима. Тамо држава помаже извршење дугова оних инсолвентних финансијских субјеката, једино ако они прихвате њену пуну контролу [14].

Срби су добро упамтили искуство деведесетих с Југоскандиком и Дафиментом, када им је покрадена уштеђевина, а то искуство грађани на Западу тек стичу [15]. Уместо да Србија допусти да нерационалне стране шпекулативне банке у Србији на њеном тржишту пропадну, држава се задужила јесенас са око 800 милиона тек да спасе њихову ликвидност [16].

. То су економисти из Владе звали „одржавање ликвидности банкарског сектора“. Финансијске власти у Србији су пре осам година сопствене инвестиционе банке гурнули у вечити стечај сасвим неоправдано, а сада полако доводе Србију у ситуацију да држава постане жирант инсолвентних клијената шпекулативног капитала у Србији.

Иако је Србија већ формално узела (и пропустила да користи) зајам од ММФ у вредности 400 милиона евра [17], марта 2009. године, наступила је и у Србији велика криза солвентности [18]. Дужници у пословању масовно нису више могли да плаћају своје финансијске обавезе.

Да би се схватила права природа процеса који је довео до кризе ликвидности, треба знати нешто о тренду да се финансијским прописима ометају власници да користе сопствени финансијски капитал, што већ годинама траје у свету. На Западу се дуго

година фискалним и парафискалним мерама (порезима и таксама) оптерећује пословање сопственим новцем. Пословање позајмљеним новцем се растерећује. Сада је јасно да се то радило како би власници новца постали мање конкурентни на тржишту од оних који послују туђим новцем.

Слично је било и у Србији, не толико услед фискалних прописа, колико ради општег тренда „леверица“, без чијег прихватања је трговац заостајао за колегама у остварењу темпа раста профитне стопе. Временом је, улазећи у нови обртни циклус, сваки трговац морао да позајми још више капитала како би одржао конкурентност, пошто су кредити постајали све доступнији. Ефекат глобалне финансијске кризе чији нови талас је почео крејем јесени прошле године [19], учинио је да и у Србији (до тад потпуно зависне од прилива страних зајмова), нестане страни капитал који даје нове зајмове трговцима. Отуд ни српски препродавци нису могли доћи до кредита, из којих би вратили дугове, пре него што продајом робе зараде новац за нови циклус продаје. Тренутно се затварају трговинске фирме. Довољно је у Београду проћи Теразијама или Кнез Михајловом улицом, па да се виде бројне испражњене радње. Пада и стопа наплативости пореза и наплативост осталих потраживања из којих Влада приходује добит. Уз то, она нема ни сама од кога да узме нове кредите, па нема од чега да плаћа запослене.

„Субјективне слабости“ претворене у „објективне околности“

Влада Србије се обратила ММФ-у још крајем прошле године ради новог кредита, пошто је било јасно да неће моћи својим повериоцима да враћа камате током 2009. године по планираном темпу. То су у Влади назвали „репрограмирање кредита“, „да се Власи не досете“. У ствари, Србији у перспективи заиста прети банкрот због огромног спољнотрговинског дефицита [20] и приспелих дугова страним кредиторима, који су такође почели да се покривају из девизних резерви [2]

[1]

Баш као СФРЈ после Титове смрти, и привреда Србије је доведена у стање хроничне зависности од прилива незарађеног страног новца, без којих кредите не може да врати, па Влада мора да моли стране повериоце за одлагање својих обавеза и да подиже нове зајмове да из њих плаћа приспеле камате, у нади да ће се десити чудо.

Српска јавност је обавештена како њена Влада од ММФ-а крајем 2008. године, тражи

нови зајам, јер ни 500 милиона евра зајма више није довољно. ММФ је обећавао нешто више од две милијарде €, али је изгледало да одуговлачи. Истини за вољу, ни ММФ није бог зна како кредибилна установа у свету, па није ни располагао значајном свотом новца. У марту је Србији од ММФ-а требало милијарду и по или две милијарде евра [22]. У том погледу је велика обећања дала Европска Банка за обнову и развој [23], али до сада Србија није добила довољно.

Читава Источна Европа [24], земље Средоземља, прибалтичке земље и поједине „старе чланице“ ЕУ још брже срљају у банкрот. Јесенас је ММФ позајмио још 20 милијарди [25]

евра мађарској Влади да држава не банкротира (причало се да је то дато како Мађари не би продали МОЛ Русима). Мађари, који су још јесенас били пред банкротом [26]

, дугују преко 200 милијарди евра, Пољаци [27]

такође око 200, Румуни знатно преко 100 милијарди, Бугари преко 40. Све је ово, међутим, номинално ниска свота у односу на оне дугове који се тренутно гомилају, Ирској, Исланду [28]

, медитеранским земљама ЕУ [29]

и (први пут у модерној историји) Великој Британији [30]

. Немачка је дужна чак 1000 милијарди, али тај дуг не крије, пошто је њена привреда солвентна. Немачки народ и поред исмевања од стране „неолиберала“, ипак није никад одустао од доброг обичаја штедње.

Најзад, пре неколико недеља су хитно морала да се скупе средства да се опет одложи крах америчког финансијског система, заснованог на покрићима која су у виду хартија од вредности издале АIG, и сличне установе. Већ други пут је скупљено више од 700 милијарди \$ у САД, за „социјализацију дугова“ огромних инсолвентних дужника [31]. ММФ у таквим условима [32]

није имао новца за Србију до недавно. У том смислу ваља подсетити да има мишљења стручњака како се не ради о „једној цикличној кризи“, него о неупоредиво озбиљнијем проблему: „

Криза са којом је свет суочен није само циклична. Реч је о дубокој кризи англосаксонског неолибералног модела који је до јуче фетишизирао улогу тржишта и потцењивао улогу државе. Пропаст модела се не може сакрити, нити се од последица може утећи бесомучним трошењем и новим задуживањем. На сцени је не само економска криза, већ и криза идеја и криза етике

“

[\[33\]](#)

. У оваквим условима, наши финансијски стручњаци блиски Влади, рачунају да би по основу прописане методологије ММФ могли добити чак 3 милијарде евра.

„Опасност“ од руског капитала

Без обезбеђених средстава, ММФ је пре пар месеци практично прекинуо преговоре са Србијом око нових кредита. Изгледало је да је наступила апсолутна осека Западних кредита [\[34\]](#). Руси су у међувремену ушли у посед НИС-а као нови власници плативши Србији 400 милиона евра. У међувремену је приход НИС-а, од уговарања продаје до уласка новог власника у посед те фирме, низом штетних послова битно смањен.

ОТП банка (преко које су обећане инвестиције Европске Банке за обнову и развој, од око две милијарде евра у 2009. години), ипак је затворила своје пословнице, а „евромилијарде“ се све стидљивије помињу у домаћој демагогији [\[35\]](#). Ипак, по обезбеђењу новца, делегација ММФ-а је хитно дошла у Србију и наставила преговоре који су већ били у застоју

[\[36\]](#)

. Објављено је како ће Србија добити две и по милијарде евра од ММФ-а

[\[37\]](#)

, иако је пре само пар дана изгледало да никаквог новог кредита сигурно неће бити до јесени.

Улазак инвестиционог новца на српско финансијско тржиште је велика опасност по монополистичке интересе шпекулативног капитала у Србији, јер може у сред кризе да српско финансијско тржиште учини ликвидним. Србија је мало тржиште, а Русија је (за пример), протеклих година нагомилала велике финансијске залихе којима се успешно брани од ефеката кризе. Њена средства су распоређена у разне наменске и друге фондове [\[38\]](#) (тзв. Кудринови јастуци). Јефтиним горивом и улагањем неколико милијарди долара у српску *производњу*, Руси би, као инвеститори могли врло брзо да покрену српску привреду и пољопривреду, и да а *сонтрам* учине западни финансијски капитал у Србији неконкурентним. Можда би у тржишним условима могли чак и да откупе стране банке у Србији. О нечему од свега овога је већ било речи у српској јавности, и то с освртом да треба избећи аранжман са ММФ-ом

[\[39\]](#)

. Свестан ове „опасности“ по своје интересе у Србији, шпекулативни капитал је морао српској Влади да обезбеди нови зајам и „репрограмирање дуга“. На преговорима је

Србији нуђена шаргарепа од четири, па чак и пет милијарди долара

[\[40\]](#)

. То је више од три милијарде новог зајма које је очекивао Динкић

[\[41\]](#)

. Али, оставимо по страни приче о обећаним доларским шаргарепама као неозбиљне, иако оне силно заокупљају пажњу домаћих економиста који прате медије. Наравно, Руси несумњиво прате све што се дешава и врло су свесни смисла „друштвеног договора“ којег хоће светски шпекулативни капитал да постигне преко ММФ-а са Владом Србије

[\[42\]](#)

.

„Друштвени договор“ са ММФ-ом и „самоуправни споразум“ са страним банкама

О обавезама Србије у вези новог аранжмана се на почетку преговора сазнало мало више него ништа [\[43\]](#). Већ тада се разматрала примена једне врсте солидарног пореза [\[44\]](#).

Синхронизовано, на почетку преговора с ММФ-ом, делегација Србије, предвођена гувернером Јелашићем отишла је у Беч и тамо је хитно договорено „репрограмирање дугова“ са клубовима поверилаца

[\[45\]](#)

.
„На састанку у Бечу са гувернером Народне банке Србије Радованом Јелашићем били су представници банака Интеза Санпаоло, Рајфајзен интернешенал, Хипо Алпе-Адрија, Еуробанк ЕФГ, Националне банке Грчке, Уникредит, Сосијете женерал, Алфа, Фолксбанке и Пиреус банке“

[\[46\]](#)

.
Дакле, на основу овог извештаја, јасно је ко су тренутно стварни господари финансијске ситуације у Србији.

Хитност с којом су ММФ и страни финансијери постигли „друштвени договор“ са Владом Србије о новом зајму, такође посредно указује како прозападној власти у Србији брзо да се изађе у сусрет, пошто је у српском простору присутан моћан конкурент [\[47\]](#). Њему шпекулативни финансијски капитал не може да се супротстави на либералном тржишту, па се грчевито бори да задржи монопол у српским финансијама бар до краја ове године.

Од обавеза Србије из аранжмана Србије са ММФ-ом је јавности најпре саопштено како Србија мора да смањи јавну потрошњу до јесени у висини око сто милиона евра. Није изричито речено, али ова цифра вероватно одговара подмирењу износа оних јавних

кредитних обавеза које Србији нису могле да буду одложене.

Влада Србије је губила време износећи разне замисли о начинима како да смањи јавну потрошњу, пошто ММФ тражи да Србија преполови свој буџетски дефицит, који је тренутно скоро две милијарде, и то ради отплате будућих кредита, током 2010 године [\[48\]](#)

. Међутим, једини могући начини су смањење плата [\[49\]](#)

и отпуштања, пре свега презапослене општинске администрације.

Повећање пореза би изазвало додатни пад производње, оптеретивши оне који већ имају проблема са подмирењем финансијских обавеза (а имају их сви). Његово повећање би, дакле, пре снизило него повећало јавни приход. У економији се зна да пореска стопа од 20% даје сличан ефекат као и пореска стопа од 80%, пошто повећање пореза изазива пребацивање пословања у илегалу, одакле се успешније избегавају јавни намети. Србији су још 2008. године опале дознаке из иностранства [\[50\]](#), пошто је криза на Западу [\[51\]](#) почела раније него у Србији. А пре пар дана је Председник Србије јавно рекао да је у Србији пуно „фиктивно запослених“ у администрацији [\[52\]](#)

. Јасно је да је сада за власт најбезболнија ефикасна мера за краткотрајни спас од банкрота отпуштање запослених у јавном сектору. То је требао да нам каже премијер, а не шеф државе који нема овлашћења у том погледу.

Европска Банка за обнову и развој и поред свега се не оглашава о својим обећањима, нити врши битне трансфере новца према Србији. Ипак, и ЕУ је обећала скоро 130 милиона бесповратне финансијске помоћи Србији [\[53\]](#). Претходно поменути проблеми пада производње великог броја чланица ЕУ тешко остављају простора да се финансијски капитал ЕУ улаже и у српски бунар без дна.

Садашње српске власти ће, упркос узалудности те мере, доследно наставити политику одржавања нереално високог динара. То, у преводу, значи да ће позајмљени новац и девизне резерве и даље трошити на покривање инфлације динара, што даље значи да ће продужити финансирање кредитних обавеза домаћих субјеката према страном шпекулативном капиталу. На проблеме финансијских мера Владе у вези преговора са ММФ-ом је упозорио професор Мирољуб Лабус [\[54\]](#). Том приликом је рекао да „...ове паре (зајам од ММФ) не улазе у буџет и неће бити потрошене осим за девизне резерве“. На ово је други учесник у емисији (Божидар Ђелић) додао: „Ово је као кад имате дозвољен минус“.

Лабус је био оправдано критички настројен и скептичан према могућностима Владе Србије: „

протекле две године се водила таква политика да је Влада више трошила него што се зарађивало

“. Изнео је једну веома непријатну прогнозу засновану на „сувоћи“ домаћег кредитног тржишта: „

мене брине 15 милијарди евра дуга, ја не верујем да ће Влада успети да дође до тих средстава. У прошлој години је Влада покушала да дође до тога на нашем тржишту и није добила ништа

“. Ђелић је подсетио да су укупне обавезе знатно веће: „

наш привредни сектор мора да рефинансира 5 милијарди евра

“. Лабус је био изричит да

„државне гаранције (за приватне дугове) апсолутно не смеју да се дају“,

упозорио је да не верује како

„...ће Србија у наредних 10 – 15 година имати прилику да отписује дуг“, додавши

:

„Ако пољопривреда буде добра, имаћемо простора да неутралишемо пад индустријске производње“.

Међутим, знамо да примена ССП значи одустајање од протекционистичких мера, а картели кондитора и произвођача и онако притискају домаћу пољопривреду ,за коју је држава пре кризе давала тек симбличне субвенције произвођачима.

Пред долазак делегације ММФ, Лабус је био још прецизнији, одређујући трајност ефекта новог задуживања на курс динара: „*Држава може вештачки да држи курс годину дана и да потроши резерве и после тога објави банкротство. Не може курс вештачки да се стабилизује. Можемо годину дана да се задужујемо, али са јасним планом како ћемо после тога да враћамо дугове*“ [\[55\]](#) .

Уз све то, уместо да знамо што више о преговорима са ММФ-ом, представља нам се да Србија треба да буде срећна ако у овој години захваљујући аранжману са ММФ-ом изгуби само 2.2. милијарде евра девизних резерви [\[56\]](#) .

Мислили да ће их примити у ЕУ, а оно тамо СЕВ

Динкић је био директнији говорећи о „социјализацији дугова“, изневши како ће то Влада решити уредбом. „*Влада Србије у четвртак ће донети уредбу која ће омогућити приватизованим предузећима да репрограмирају дугове према држави претварањем тих дуговања у државни капитал*“ [\[57\]](#) . Срби додуше умеју уредбом да

одлуче о изручењу свог бившег Председника страном суду, али неће моћи уредбом да одлуче како ће дугови бити враћени.

Значи ли то да је Србија узела нови зајам чији ће исход бити да почнемо претварање девизних резерви у дуг? Лабусова изјава с почетка поменуте емисије „Око“ посредно говори у прилог оваквом закључку.

Новим аранжманом са ММФ-ом и „репрограмирањем дугова“ се јавности скреће пажња са питања хроничног српског спољнотрговинског дефицита [58]. Годинама је Србија једна од две европске државе без завршног рачуна [59]

, о чему повремено јавност обавештава углавном Борка Вучић. Држава Србија сад треба да постане општи жирант за све дугове и обавезује се да своју уштеђевину уместо у развој производње троши на враћање дугова државе и њених грађана. Иако држава сигурно, по Лабусовој препоруци, неће дати гаранције за приватне дугове, она ће политиком високог курса динара према еврџу бити фактички жирант за то, као што је била и од почетка ефеката кризе, јер је допустила топљење наших резерви у корист страног шпекулативног капитала у Србији.

„Генијално“ издавање државних обвезница, без обзира како се оне звале (Еврообвезнице, трезорски записи), врши се са нереалним, високим стопама које НБС неће бити у стању да врати [60], иако је погубност тих мера већ добро позната [61]. Чини се као да је шпекулативни капитал и Србији свестан да ће свој утицај на власт у Србији изгубити, па користи преостало време да уништи њену привреду и пољопривреду, а њене финансијске резерве преобрази у дуг. Све то је у складу са дводеценијском политиком коју је спроводио ММФ у Источној Европи. Њу ће, упропашћену и банкротирану напустити, као празну љуску јајета. Ове државе ће, презадужене на развалинама источног лимеса евроутопије, постати брига неког новог инвеститора, који ће морати да спроведе врло непопуларне мере санације дугова лакомих источноевропских политичара.

Од почетка осамдесетих година је Источна Европа „Елдorado“ за шпекулативни капитал Запада [62]. Није ли Вацлав Клаус (један од ретких часних изузетака међу политичарима из ЕУ који је признање независног Косова назвао „срамотом“) својевремено рекао да ММФ и Светску банку треба укинути [63]? Мисли ли неко ко је на власти у Србији данас о томе?

Западни промотери финансијског краха Србије, власници спекулативног капитала су се коначно истрчали „отворивши карте“ своје „методологије“, програма и циљева после продаје НИС-а [64], гневни, јер су постали свесни скорог губитка до јуче неограничене моћи.

[1] Бета, Спољнотрговински дефицит премашио 8.1 милијарду евра, Данас, 30. 1. 2009; <http://www.danas.rs/vesti/ekonomija>

У јавности није јасно колики је стварни дефицит у Србији, јер његов износ обрачунавају на рзличите начине: Бета, Буџет Србије – суфицит или дефицит; 5. 9. 2009; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2008&mm=09&dd=05&nav_id=317214

[2] Бета, Средства ММФ-а недовољна, Б 92, 19. 1. 2009; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=01&dd=19&nav_id=339991

[3] Катић, Небојша; Крах економског модела, Политика, 10. 2. 2009; <http://www.politika.rs/pogledi/Nebojsha-Katic/KRAH-EKONOMSKOG-MODELA.sr.html>

. Поред Катићевог мишљења на неодрживост снаге наше домаће валуте упозорила је још почетком марта највећа Бонитетна кућа на свету Dunn & Bradsstreet. Види: Ни еуризација неће помоћи динару, РТВ, 5. 3. 2009;

http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_05/vest_117758.jsp

. Стандард и Пур је још септембра упозоравала на пад кредитног рејтинга Србије, види: Пада кредитни рејтинг Србије, 30. 9. 2008, Прес,

<http://www.24sata.rs/vesti.php?id=34950>

. А. Ђоговић је у вези догађана на финансијском тржишту САД предвидео да ће почетком следеће године бити тржиште стамбених кредита у Србији у великом проблему, али премијер и чланови Владе скоро да нису реаговали, види: Суноврат америчке берзе, Б 92, 30. 9. 2009,

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2008&mm=09&dd=30&nav_category=78&nav_id=321186

. У ствари премијер Цветковић је, сасвим супротно гувернеру Јелашићу, тврдио да Србија још не осећа последице кризе, иако је на кризу упозоравао и Зоран Петровић, председник УО Рајфајзен Банке, горан Николић и Дејан Шошкић.види: Танјуг, Светска криза утиче на Србију, Б 92,

http://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2008&mm=10&dd=01&nav_id=321416

[4] Правда, Српска Искра, 26. 9. 2009, <http://www.srpskaskra.com/start/index.php/2008-05-10-08-39-53/2008-05-10-09-14-34/463-2008-09-26-21-36-26>

[5] Замка Дужничког ропства, Вечерње новости, 7. 10. 2008, <http://www.novosti.rs/code/navigate.php?id=5&status=jedna&vest=129952&datum=2008-10-08>

[6] Булатовић, Г, Србија троши преко губера 24. 9. 2008;
http://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2008&mm=10&dd=01&nav_id=321416 <http://www.novosti.rs/code/navigate.php?id=5&status=jedna&vest=129212&datum=2008-09-25>

. Овај извор је од великог значаја јер садржи мишљење о презадужености Србије Алберта Јегера, предводником делегације ММФ у Србији!

[7] Миличић, Љубинка; Чекају нас нове и страшније кризе (интервју са Андрејем Кобјаковим), НИН бр. 3042, 16. 4. 2009; стр. 57-59.

[8] Николић, А, Шта гуши динар, а шта гувернера, Политика, 12. 3. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Shta-gushi-dinar-a-shta-guvernera.sr.html>

[9] Вучић, Борка; Зашто је Србији потребна нова развојна банка, Глас јавности, Мејл архива, 4. 12. 2004; <http://www.mail-archive.com/sin@antic.org/msg07674.html>

[10] Бета, Нова девизна штедња, НБС, 13. 9. 2001, <http://www.nbs.yu/internet/cirilica/script/showContent.html?id=469&konverzija=no>

[11] *Конференција за новинаре гувернера Народне банке Србије Млађана Динкића, НБС*
3.
6.
2003. године

;

http://www.nbs.yu/internet/cirilica/15/konferencije_guvernera/200306.html

. Ради се о Сити банк, УБС, Радобанк, ИНГ, Дојче банк, види: Красић, Д. И, У трезору само ситно, Вечерње новости, 25. 2. 2007;

http://www.novosti.rs/code/navigate.php?ld=5&status=jedna&vest=100357&title_add=U%20trezoru%20samo%20sitno

[12] Банке повукле 600 милиона евра; Глас јавности, 23. 2. 2009;

<http://www.glas-javnosti.rs/clanak/drustvo/glas-javnosti-23-02-2009/banke-povukle-600-miliona-evra>

[13] Катић, Небојша; Банкарски рај, Политика, 15. 4. 2009; <http://www.politika.rs/pogledi/Nebojsa-Katic/BANKARSKI-RAJ.sr.html>

[14] Пантелић, М; Власти САД преузеле своја чеда Фани и Фреди из приватних руку, Политика, 9. 9. 2008, <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Vlasti-SAD-preuzele-svoja-cheda-Fani-i-Fredi-iz-privatnih-ruku.lt.html>

. Да би заштитили финансијско тржиште од разорне панике, преузели су АИГ, једног од главних твораца тзв. „финансијских деривата“, види: Преузимање АИГ једна од највећих интервенција у историји САД, Глас Америке, 18. 9. 2009,

<http://www.voanews.com/Serbian/archive/2008-09/2008-09-18-voa3.cfm>

. САД су чак успели да смире панику својих азијских колега, улагача у њихове „финансијске деривате“: Kevin Hamlin

, Asia

Needs

Deal

to

Prevent

Panic

Selling

of

U

.S

. Debt

, Yu

Says

,

<http://www.voanews.com/Serbian/archive/2009-02/>

[15] „Газда-Језда“ Њујорка се зове Бернард Мејдоф. Види: Мејдоф у кућном притвору, ББЦ, 18. 12. 2008; http://www.bbc.co.uk/serbian/news/2008/12/081218_madoff_arrest.shtml

[16] Кад гувернер говори истину, Политика 29. 1. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Kada-guverner-govori-istinu.sr.html>

[17] Мировић, Дејан; ММФ против Србије; НСПМ, 12. 4. 2009; <http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/mmf-protiv-srbije.html>

[18] Танјуг, У Србији блокирано 59.466 предузећа, Б 92, 15. 4. 2009; http://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2009&mm=04&dd=15&nav_id=355660

. Приватним фирмама су доспела укупна потраживања чија цена је 1.7 милијарди €. Види: Динкић: Очекујемо три милијарде евра од ММФ-а, РТВ, 16. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_16/vest_119774.jsp

[19] Моравчевић, Славица, Дошао судњи дан за светске банкаре, Вечерње новости, 9. 8. 2009, <http://www.novosti.rs/code/navigate.php?ld=5&status=jedna&vest=126186&datum=2008-08-10>

[20] Бета, Буџетски дефицит до априла 13.5 милијарди динара, Емпортал, 13. 4. 2009; <http://www.emportal.rs/vesti/srbija/85242.html>

[21] Девизне резерве у марту мање за 122.5 милиона Евра, Емпортал, 15. 4. 2009; <http://emportal.rs/vesti/srbija/85529.html>

[22] Динкић: Очекујемо три милијарде евра од ММФ, РТВ, 16. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_16/vest_119774.jsp

; Танјуг, Данас почињу преговори са ММФ о новом аранжману, БС пословни магазин, 16. 3. 2009; <http://www.poslovnimagazin.biz/vesti/danas-pocinju-pregovori-sa-mmf-om-o-novom-aranzmanu-1-4275>

[23] Јеличић, Весна, Паре тек на јесен, Политика, 5. 3. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Pare-tek-na-jesen.sr.html>

. Ова банка је, по Динкићу, обећала улагање у изградњу Коридора 10 кроз Србију:
Динкић: Светска банка ће са 600 милиона долара учествовати у изградњи Коридора 10,
Глас Америке, 27. 9. 2009,
<http://www.voanews.com/serbian/2008-09-27-voa1.cfm>

[24] Катић, Небојша, Источно питање, Политика. 24. 2. 2009; <http://www.politika.rs/pogledi/Nebojsa-Katic/ISTOCHNO-PITANJE.sr.html>

[25] Бриски, Ненад; Мађионичари у политици и привреди; DW, 23. 3. 2009; <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,4119120,00.html>

[26] Привреда Мађарске пред колапсом, РТС, 27. 10. 2009; <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/Ekonomija/24282/Privreda+Ma%C4%91arske+pred+kolapsom.html>

[27] Мировић, Дејан; Пољски Европски пут, Правда, Видовдан, 1. 12. 2007, <http://www.vi-dovdan.org/article899.html>

[28] Аукција за Исланд на интернету, РТС, 10. 10. 2008; <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/15/Zanimljivosti/21532/Aukciju+za+Island+na+internetu.html>

. Исланд је прва земља ЕУ која је практично банкротирала.

[29] Елзесер, Јирген; Евро тешко може да преживи (интервју са Вилхелмом Ханкелом), превео Н. Живковић, НИН бр 2041, 9. 4. 2009, стр. 22-23.

[30] Незапамћена криза поклапа Уједињено Краљевство, РТВ, 17. 11. 2009, http://www.rtv.rs/sr_ci/vesti/svet/kapital/2008_11_17/vest_96257.jsp

. Stratfor today, Исланд - лабораторија за друштвене немир, НСПМ, 12. 11. 2008,
<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/island-laboratorija-za-drustvene-nemire.html>

[31] Већ почетком марта влада САД морала је поново да спасава АИГ од нове панике поверилаца: Влада САД опет спасава АИГ, Емпортал, 2. 3. 2009; <http://www.emportal.rs/vesti/svet/80806.html>

. Претходне мере не да нису спасле ову фирму, него умало нису довеле до новог, рекордног губитка: АИГ пријавио рекордни губитак, Глас Америке, 2. 3. 2009; <http://www.voanews.com/Serbian/archive/2009-03/2009-03-02>

. Најзад, влада САД је истовремено морала, такође по други пут, да плаћа дугове City Group: САД – влада поново помаже Ситигрупу, Глас америке 27. 2. 2009. У другом кругу смирења панике власника хартија АИГ је огроман новац исплаћен европљанима: Мршић, Марко, Пословни хр, 16. ожујак 2009, Средства за спас АИГ завршила у европским банкама, <http://www.poslovni.hr/111068.aspx>

[32] Фонет, ММФ нема новца за све, 24. 2. 2009; <http://www.blic.rs/ekonomija.php?id=80492>

[33] Катић, Небојша, А сутра бринуће се за се, Политика, 18. 12. 2008; <http://www.politika.rs/pogledi/Nebojsa-Katic/A-SUTRA-CE-SE-BRINUTI-ZA-SE.sr.html>

[34] Јеличић, Весна, Паре тек на јесен, Политика, 5. 3. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Pare-tek-na-jesen.sr.html>

[35] Један значајан изузетак је Б. Ђелић: Од ЕУ кредит од 250 милиона евра, 24. сата; 23. 4. 2009; <http://www.24sata.co.yu/vesti.php?id=50708>

[36] Почели преговори Владе са ММФ-ом, РТВ, 16. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_16/vest_119696.jsp

[37] Танјуг, Нови преговори са ММФ-ом, Вечерње новости, 3. 3. 2009; <http://www.novosti.rs/code/navigate.php>

[38] RT, 8. 9. 2008; http://www.russiatoday.com/Business/2008-09-08/Russia_prepares_to_ride_out_the_credit_crunch.html

[39] Поповић: Помоћ тражити од Русије и ЕУ, не од ММФ; РТВ, 19. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_19/vest_120392.jsp

[40] Фајненшал тајмс о преговорима Србије и ММФ-а, РТВ, 17. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/politika/stampa/2009_03_17/vest_119990.jsp

[41] Динкић: Очекујемо три милијарде евра од ММФ-а, РТВ, 16. 3. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_03_16/vest_119774.jsp

[42] Тошић, Ксенија, губитак финансијског суверенитета, Глас Русије, 26. 3. 2009; <http://www.ruvr.ru/main.php?lng=scr&q=11243&cid=108&p=26.03.2009>

[43] Харак, В; Влада Србије и ММФ објавили заједнички антикризни пакет; Дневник, 26. 3. 2009; <http://www.dnevnik.rs/modules.php?name=News&file=article&sid=52492>

[44] Чворков В, тешка рачуница новог пореза на зараде, Дневник, 26. 3. 2009; <http://www.dnevnik.rs/modules.php?name=News&file=article&sid=52492>

. Критике најављених пореских мера су биле жестоке. Види: Влада опорезовала све чега се сетила, Блиц, 27. 3. 2009;

<http://www.blic.rs/temadana.php?id=85377>

; Малешевић, Љ; Влада ни сама не зна шта ће с новим наметима које је предложила, Дневник, 30. 3. 2009,

<http://www.dnevnik.rs/modules.php?name=News&file=article&sid=52641>

[45] Банке подржавају аранжман са ММФ-ом, Б 92, 27. 3. 2009; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=03&dd=27&nav_id=352351

[46] Ibitem

[47] У прва три месеца 600 милиона страних инвестиција, СЕЕбиз, 11. 4. 2009; <http://www.seebiz.eu/sr/makroekonomija/srbija/u-prva-tri-meseca-600-miliona-evra-stranih-investicija,42542.html>

[48] Блиц - новац, 11. 4. 2009.

[49] Бета, Државне плате мање од 1. маја; Политика, 13. 4. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/vesti-dana/Drzavne-plate-manje-od-1-maja.sr.html>

. О смањесу јавне потрошње је најпре говорио још гувернер Јелашић: Бета, Влада да смањи потрошњу, Б 92, 8. 10. 2008,

http://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2008&mm=10&dd=08&nav_id=322412

[50] Лакетић, М, Гастарбајтери режу дознаке за пола милијарде долара, Блиц, 11. 4. 2009, <http://www.blic.rs/ekonomija.php?id=87660> .

[51] Вујић, Т, Почети глобалне финансијске кризе, Политика, 18. 10. 2008; <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Pocheci-globalne-finansijske-krize.sr.html>

[52] ТВ емисија Утисак недеље, ТВ Б 92. 12. 4. 2008.

[53] Ђелић и Љоверас потписали споразум о финансијској помоћи Србији, РТВ, 1. 5. 2009; http://www.rtv.rs/sr/vesti/privreda/ekonomska_politika/2009_04_01/vest_122896.jsp

[54] Дамјановић, Весна, Око економије, РТС, 16. 3. 2009; <http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/>

[20/RTS+1/50038/Око+економije](#)

[55] Лабус – Србија нема стратегију, Б 9223. 3. 2009; http://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2009&mm=03&dd=23&nav_id=351613

[56] Влада не зна шта хоће од ММФ-а, Бизнис, регионалне пословне новине, 8. 4. 2009, <http://www.biznisnovine.com/cms/item/stories/sr.html?view=story&id=33049>

[57] Бета, У четвртак уредба о конверзији дугова у државни капитал, 13. 4. 2009; <http://www.naslovi.net/izvor/beta/1115343>

[58] Костић, Слободан; Огресли у дефициту, 12. 12. 2008; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Ogrezli-u-deficitu.sr.html>

. Дефицит је још 2007. године био виши од 9.5 милијарди долара, Званична презентација Бранка Драгаша, 1. 2. 2007;

<http://www.dragas.biz/content/view/5378/89/>

. Ово је базирано на званичним подацима Реп. Зав. За статистику.

[59] Завршни рачун и даље у мраку, Б 92, 22. 3. 2009, http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=03&dd=22&nav_id=351504

[60] Арсенић, В, Буџет пуне записи, 25. 3. 2009; <http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Budzet-pune-zapisi.sr.html>

[61] Елзесер, Јирген; Евро тешко може да преживи (интервју са Вилхелмом Ханкелом), превео Н. Живковић, НИН бр 2041, 9. 4. 2009, стр. 22-23.

[62] Nankyoreh, Пропаст капитализма, инт. С Имануелом Волерстином, НИН бр. 3031, 29. 1. 2009, стр. 68-73.

[63] Бета, Укинути ММФ и светску банку, Глас јавности, 23. 10. 2008,
<http://www.vesti.rs/exit/Klaus-predlaze-ukidanje-MMF-a-i-Svetske-banke.html> .

[64] Танјуг, НИС – забележен губитак од 3.8 милијарди динара а не добит, НСПМ, 137.
3. 2009, <http://www.nspm.rs/hronika/nis-zabelezen-gubitak-od-38-milijardi-dinara-a-ne-dobit.html>
; Петровић, Ј, Губитак НИС-а 190 милиона долара, Политика, 24. 3.
2009;
<http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Gubitak-NIS-a-190-miliona-dolara.sr.html> .